

Türkiye’de “Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri” Yayınlarının Gelişimi:

Çalışma ve Toplum Dergisi Üzerinden Bir İnceleme

Erdem CAM¹

ORCID ID: 0000-0003-2097-2491

Engin YILDIRIM²

ORCID ID: 0000-0002-9669-307X

DOI: 10.54752/ct.1624051

Öz: Türkiye’de çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri alanında yayın yapan sınırlı sayıda uzmanlaşmış dergi bulunmaktadır. Bu dergilerde yapılan yayınlar hangi konuların önemli olduğu, sorun alanlarının tespiti ve bu bilim alanının hangi yöne evrimleştiği gibi sorulara yanıt bulmamızda bize ışık tutabilir. Bu makalede Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri konularında yayın yapan en önemli dergilerden biri olan Çalışma ve Toplum dergisinin 2004-2023 yılları arasında yayımlanmış 80 sayısında toplam 686 makale incelenmiştir. Makaleler yıllık bazda inceleme altına alınmış ve makale konuları; “çalışma ekonomisi”, “endüstri ilişkileri”, “sosyal politika”, “iş ve sosyal güvenlik hukuku”, “insan kaynakları yönetimi” ve “diğer konular” başlıkları altında sınıflandırılmıştır. Çalışma ve Toplum dergisinde yayınlanan incelemelerden hareketle çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri alanının geleneksel endüstri ilişkileri konularından sosyal politikanın başat olduğu daha geniş bir çalışma ilişkileri alanına doğru evrildiği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çalışma ve Toplum, Sosyal Politika, Çalışma Ekonomisi, Endüstri İlişkileri, İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku, İnsan Kaynakları Yönetimi

¹ Prof. Dr. Ankara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, erdemcam@ankara.edu.tr

² Prof. Dr. T.C. Anayasa Mahkemesi, engin.yildirim@anayasa.gov.tr

CAM, E., YILDIRIM, E., (2025) “Türkiye’de Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri” Yayınlarının Gelişimi: Çalışma ve Toplum Dergisi Üzerinden Bir İnceleme”, *Çalışma ve Toplum*, C.1, S.84. s. 13-38

Makale Geliş Tarihi: 22.08.2024-Makale Kabul Tarihi: 26.11.2024

The Development of Publication of “Labour Economics and Industrial Relations” in Türkiye: A Review through the Çalışma ve Toplum (labour and society) Journal

Abstract: There are a limited number of specialized academic journals in Türkiye that publish papers in the field of labour economics and industrial relations. An analysis of papers published in the journals sheds information on the current state of the subject by identifying key concerns and problematic areas, as well as the direction in which the field is evolving. This paper investigates 686 papers published between 2004 and 2023 in the Çalışma ve Toplum (labour and society) journal, a leading outlet in the field. The articles are reviewed on an annual basis and the article topics are classified under the headings of "labour economics", "industrial relations", "social policy", "labour and social security law", "human resources management" and "other social science topics". Drawing on our analysis of the papers published in Çalışma ve Toplum journal, we have found that, the intellectual base of the field of labour economics and industrial relations has evolved from traditional industrial relations to a broader field of labour relations encompassing social policy issues.

Keywords: Labour and Society, Social Policy, Labour Economics, Industrial Relations, Labour and Social Security Law, Human Resources Management

Giriş

Endüstri İlişkileri veya daha güncel adıyla Çalışma İlişkileri çalışma hayatındaki sorunlara hakkaniyet temelinde çözüm aramayı esas alan bilimsel bir araştırma alanı olarak yüz yıldan fazla bir süredir varlığını başta ABD ve Birleşik Krallık olmak üzere dünyanın çeşitli ülkelerinde sürdürmektedir.³ Türkiye’de de yüz yıla yakın bir süredir çalışma hayatıyla ilgili konular akademik olarak araştırılmaktadır. Bu konularda bilimsel üretim 1930’lı yılların sonlarına kadar götürülebilir (Irmak, 1945; Fındıkoğlu, 1948). Bilindiği üzere bu alan ilk olarak “sosyal siyaset” adıyla ülkemizde kurulmuş, daha sonra ise “çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri” adını almıştır. Günümüzde ise “çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri” (ÇEEİ) bölüm adı Türk yükseköğretim sistemi içinde⁴ yer almakla beraber bölümün temel ilgi

³ Çalışma hayatıyla ilgili konular bazı ülkelerde tarihsel olarak farklı adlar altında akademik bir faaliyet olarak doğmuştur. Örneğin Fransa’da “sosyal ekonomi”, Almanya’da da “sosyal politika”, İngiltere’de “Endüstri İlişkileri”, ABD’de “Çalışma Ekonomisi”, “İstihdam İlişkileri” ve “İnsan Kaynakları Yönetimi” adları altında bu konular incelenmiştir.

⁴ Türkiye’de devlet üniversitelerinde 30 ÇEEİ Bölümü bulunmaktadır. Vakıf üniversitelerinde bölüm bulunmamaktadır.

odağı sosyal politika ve çalışma ilişkilerine doğru kaymıştır. Her hâlükârda belli sorunlara dönük olarak bilgi üreten, benzer değerleri paylaşan, süreli yayınları ve düzenli kongre, sempozyum, konferans gibi faaliyetleri olan ÇEEİ ülkemizde akademik bir alan olarak kurumsallaşmıştır ve bu durum alanın küresel evrimini anlatan önemli bir çalışmada da belirtilmiştir (Kaufman, 2004: 489). Diğer taraftan Ackers (2005: 97) Kaufman’ın kitabında tartışılan ülkelerin büyük bir kısmında yerleşik ve kökleşmiş bir Endüstri İlişkileri entelektüel geleneğinin olmadığına işaret ederek, bu ülkelerdeki Endüstri İlişkileri araştırmalarının dipnotlarda belirtilmesinin ötesinde incelenmeye değer olmadığını iddia etmiştir. Ackers’in bu iddiası başka ülkeler için geçerli olabilir ama kökenleri 1930’ların sonlarına kadar uzanan güçlü bir sosyal politika ve endüstri ilişkileri geleneğinin ve araştırma alanının Türkiye’de var olduğu da açıktır (Yıldırım ve Çalı, 2007; Yorgun, 2009; Taşçı, 2010; Koray, 2013; Makal, 2014; Cam, 2021).

Bir araştırma alanının doğuşu, gelişimi, yayılması ve genel olarak bilimsel bir disiplin olarak kabulü incelediği alanla ilgili olarak ortaya koyduğu temel sorulara ve bunlara yönelik nasıl çalışılacağına dair belli bir düzeyde aralarında uzlaşma olan, benzer veya aynı değerlere sahip ve düzenli akademik faaliyetlerde bulunan bir araştırmacı topluluğunun ortaya çıkmasına bağlıdır (Keller, 2005: 241). Böyle bir topluluğun kurumsallaşmasında odak alınan temel konular ve sorunsallar çerçevesinde düzenli süreli yayınlarının mevcudiyeti önemli bir işlev görmektedir. Bir bilim alanının entelektüel ve akademik inşasında ve kurumsallaşmasında ve akademik camiada kabul görmesinde düzenli çıkan ve akran değerlendirmesine dayanan bilimsel dergilerin önemli bir işlevi vardır. Alanın temel değerlerini oluşturma, sahip çıkma, alandaki mevcut bilgi birikimini aktarma ve yaymada, sınırlarını çizmede ve korumada bu dergilerin rolü yadsınamaz. İlgili alanda yayınlanan dergilerde yer alan çalışmaların hangi konuları içerdiği, bunların zaman içerisindeki dağılımı, yazarlarının kimler olduğu, hangi kurumlarda çalıştıkları ve araştırmalarda kullanılan bilimsel yöntemler alanın gelişimi hakkında önemli ipuçları sunmaktadır (Kataria vd. 2020: 1206).

Bilimsel bilgi temelde merkez ülkelerde kuramsal olarak geliştirilmektedir. Türkiye gibi yarı-çevre ve çevre ülkelerde sosyal bilimler kendi toplumsal gerçekliklerini yansıtmayan bir ortamda üretilen, tartışılan kuramsal bilgiyi, tabir caizse, ithal etmek durumunda kalmaktadırlar. Bu da hangi araştırma sorularının sorulacağı ve hangi konuların incelenmesinin önemli olduğu hususlarında ülke gerçekliğini yansıtmayan konuların araştırmacıların ilgisini çekmesine neden olabilmektedir.

Türkiye’de ÇEEİ alanına yönelik yayın yapan alana özgü akademik dergiler alanda üretilen akademik bilginin oluşturulmasında, yayılmasında, değerlendirilmesinde önemli bir işlev görmektedir ve bu nedenle alanın akademik olarak ülkemizde varlığının sürdürülmesinde hayati bir rol oynamaktadırlar. Bu alanda Türkiye’de; Sosyal Siyaset Konferansları, Çalışma ve Toplum, “İş, Güç” Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, Emek Araştırma Dergisi, Sosyal

Güvenlik Dergisi, Yönetim ve Çalışma Dergisi gibi dergilerde yayınlar yapılmaktadır. Bu dergiler arasında Sosyal Siyaset Konferansları ve Çalışma ve Toplum dergileri gerek uzun süredir düzenli olarak yayınlanmaları, gerekse de ÇEEİ camiasında sahip oldukları akademik saygınlıktan dolayı öne çıkmaktadırlar.⁵ Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi hakkında yapılmış bir akademik çalışma mevcut olmakla beraber (Özgüler, 2019) bildiğimiz kadarıyla Çalışma ve Toplum dergisini inceleyen herhangi bir araştırma bulunmamaktadır.

Araştırmamız Çalışma ve Toplum dergisinde yayınlanan makalelerden hareketle ÇEEİ alanında çalışan bilim insanlarının odaklandığı temel sorun alanlarının ve konularının ortaya çıkartılmasını amaçlamaktadır. Buna ek olarak dergideki yayınların çoğunun ÇEEİ bölümlerinde görev yapan akademisyenler tarafından yazıldığını dikkate alırsak, bunların hangi konularla ilgilendiği, hangi üniversitelerde çalıştıkları gibi sorulara da araştırmamız kapsamında cevap verilmeye çalışılacaktır. Bu sayede Türkiye'de ÇEEİ alanında ortaya çıkan akademik eğilimleri ve konuları alanın önde gelen dergilerinden biri üzerinden sunma imkânına sahip olacağız.

Çalışmamızda ilk olarak ÇEEİ alanının gelişimi ve kurumsallaşması hakkında hem ulusal hem de uluslararası düzeyde yapılan incelemeler değerlendirilecektir. Daha sonra çalışmanın yöntemi hakkında bilgi verilip, araştırmamızda elde edilen bulgular tartışılacaktır.

Akademik Dergiler ve Bilimsel Alanlar

Bilimsel hakemli dergiler bilginin akademisyenler, araştırmacılar ve uygulayıcılar arasında yayılmasını sağlayan ana iletişim araçlarından biri olma işlevini görmektedir. Bu dergilerde yayınlanan ve alanın uzmanlarının bilimsel denetiminden geçtiği için güvenilir ve geçerli bir bilgi kaynağı olarak kabul edilen makaleler bir araştırma alanındaki bilginin gelişimini anlamak ve gelecekteki araştırma yönelimlerini tespit etmek için önemli veriler sunmaktadır.

Uluslararası yazında çalışma ilişkileri alanının gelişiminde dergilerin etkisini inceleyen çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmaların en kapsamlılarından birinde alanın dünya çapında önde gelen beş dergisinde⁶ 1947-2014 yılları arasında yayınlanan makalelerin özetleri ve anahtar kelimeleri incelenerek çalışma/endüstri ilişkileri akademik sahasında ortaya çıkan eğilimler ortaya konulmuştur. Buna göre genel olarak sendikacılığı inceleyen araştırmaların istikrarlı bir düzeyde varlıklarını koruduğu, buna karşılık toplu pazarlık, grev, arabuluculuk ve tahkim konularıyla

⁵ Bu iki dergi dışında başka sosyal bilim dergilerinde de örneğin *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, *Toplum ve Bilim* ve *İstanbul İktisat Dergisi* gibi dergilerde de alanla ilgili önemli çalışmalar yayınlanmaktadır.

⁶ Bu dergiler şunlardır: *British Journal of Industrial Relations*, *Industrial & Labor Relations Review*, *Industrial Relations: A Journal of Economy and Society*, *Journal of Industrial Relations* ve *Relations Industrielles / Industrial Relations*.

İlgili makale sayılarında az da olsa bir azalma olduğu tespit edilmiştir (Kim ve Kim, 2018: 31). Çalışma hayatında kadın ve işyeri düzeyinde işçi-yönetim ilişkilerine odaklanan araştırmalarda zamanla bir artış eğilimi gözlemlenirken, alanın temel bilimsel dayanağının iktisattan işletmeye kaydığı ve devlet temelli bir çalışma ilişkileri anlayışından piyasa temelli bir yaklaşıma doğru kayma olduğu da görülmüştür (Kim ve Kim, 2018: 31).

Çalışma/Endüstri İlişkileri alanının önde gelen dergilerinden biri olan *British Journal of Industrial Relations* (BJIR) hakkında yapılan bibliyometrik bir çalışmada da 1980’lerin başlarından 1990’ların ortalarına kadar bu dergide yayınlanan makaleler ve yaptıkları atıflar iktisat ağırlıklıyken daha sonraki yıllarda sosyoloji, insan kaynakları ve yönetim alanındaki dergi ve makalelere yapılan atıfların artmaya başladığı tespit edilmiştir (McMillan ve Casey, 2007: 815). Dikkati çeken bir eğilim dergide geleneksel endüstri ilişkileri çalışmalarının önemi ve sayısı azalırken insan kaynakları yönetimi konularının öne çıkmış olmasıdır (McMillan ve Casey, 2007: 826). Nitel ve nicel yöntemler de dengeli bir şekilde BJIR’da yayınlanan makalelerde kendilerine yer bulmuştur.

Buna karşılık alanın önde gelen Amerikan dergilerinden biri olan *Industrial & Labor Relations Review*’da (ILRR) yayınlanan makaleler arasında iktisat bilimi önemli bir yer tutmayı sürdürmekte ve bunun bir sonucu olarak çalışmalarda nicel yöntemler yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Nitekim dergi yazarları tarafından en çok alıntı yapılan on dergiden yedisi iktisat alanına aittir (Casey ve McMillan, 2008: 131).

Kataria vd. (2020) tarafından yapılan çalışmada ise *Employee Relations* dergisinde 1979- 2018 arasında yayınlanan çalışmalar analiz edilmiştir. Burada yayınların genel eğilimi, derginin yayın ve atıf yapısı, öne çıkan temalar, önemli anahtar sözcükler ve önde gelen makaleler, yazarlar, kurumlar ve ülkeler analiz edilmiştir. Analiz neticesinde derginin İngiltere’de alanındaki en etkili dergilerden biri olduğu, yayınların insan kaynakları yönetimi, çalışma ilişkileri ve endüstri ilişkileri alanında öne çıkan konular üzerine yoğunlaştığı belirlenmiştir (Kataria vd. 2020: 1205).

Türkiye’de yönetim ve organizasyon, uluslararası ilişkiler, kamu yönetimi, siyaset bilimi gibi alanların gelişimini, alan dergileri üzerinden inceleyen araştırmalar yapılmıştır. Özellikle yönetim ve organizasyon alanının gelişiminde dergilerin oynadığı rol ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir (Üsdiken ve Pasedeos, 1992; Üsdiken ve Eren, 2002; Üsdiken ve Wasti, 2009; Aksoy, Çizmeci ve Çetrez, 2009; Berkman, 2009; Kırkbeşoğlu, Sözen ve Kurt, 2015; Önder ve Erdil, 2015; Dirlik, 2016; Demir ve Eriğüç, 2018). Yönetim ve Organizasyon dışında ayrıntılı dergi analizlerinin yapıldığı diğer bir bilim alanı ise Uluslararası İlişkilerdir (Mehmetçik ve Hakses, 2023). Son olarak kamu yönetimiyle ilgili çeşitli çalışmalarda ise bu alan yayınlar, kullanılan yöntemler, atıflar ve tebliğler üzerinden incelenmiştir (Cansun ve Arık, 2019; Karkin ve Gurses, 2022).

Türkiye’de ÇEEİ alanında gerçekleştirilen bilimsel çalışmalarda hangi konulara yönelik bir eğilim içinde olduğunu ve temel sorun alanlarının ne olduğunu belirlemeye yönelik sınırlı sayıda da olsa bazı araştırmalar yapılmıştır (Özgüler 2019; Özgüler, 2020). ÇEEİ alanında hazırlanmış tezleri inceleyen araştırmalar, temel kitap incelemeleri ve bu alanda yayın yapan bazı dergiler üzerinde yapılan analizler de bu araştırmalara örnek olarak gösterilebilir (Yorgun, 2009; Özkan vd., 2017; Bingöl, 2020; Canbey Özgüler, 2020; Kırdar ve Benli, 2020; Öcal ve Herand, 2020, Turgay ve Çelik, 2023). Alanda yayın yapan akademik dergilerle ilgili yapılan bir çalışmada Sosyal Güvenlik Dergisinde (SGD) basılan makaleler incelenmiştir. Bu dergide 2011-2019 yılları arası yayımlanmış 17 sayıda yer alan 138 makale, yazarların kurumları, unvanları, kullanılan kaynakların ulusal ya da uluslararası oluşu, kitap, dergi ve diğer kaynaklara yapılan atıf oranı ve en çok kullanılan anahtar sözcük açısından analize tabi tutulmuştur. Bu inceleme sonucunda dergide ağırlıklı olarak sosyal güvenlik ve sosyal politika alanında yayınların yapıldığı ancak çalışma ilişkileri alanını ilgilendiren diğer konulara da yer verildiği görülmektedir. Bu şekilde derginin öncelikli alanının sosyal güvenlik ve onunla ilgili yoksulluk, istihdam, kayıtdışı istihdam, sosyal koruma, iş sağlığı ve güvenliği, sosyal yardım, emeklilik gibi konulara odaklandığı görülmüştür (Kırdar ve Benli, 2020).

Öcal ve Herand ise (2020) çalışmalarında belli bir dergiden ziyade sosyal politika alanında çeşitli dergilerde yayınlanan makaleleri incelemişlerdir. Araştırma 2009-2019 yıllarını kapsamaktadır. Bu yıllar arasında Ulakbim veri tabanında “sosyal politika” ve Science Direct veri tabanında ise “*social policy*” terimlerinin geçtiği 192 Türkçe ve 481 İngilizce olmak üzere toplam 673 makale analiz edilmiştir. Çalışmanın temel amacı; sosyal politika alanında hazırlanmış makalelerin hangi konular üzerine odaklandığını ve öne çıkan konuları tespit etmektir. ULAKBİM ve Science Direct veri tabanlarında yapılan incelemeler sonucunda farklı alanlara yönelik çalışmaların yapıldığı tespit edilmiştir. ULAKBİM veri tabanına göre öne çıkan ilk beş kavram; “devlet, refah, yoksulluk, hizmet ve eğitim” iken; Science Direct veri tabanına göre öne çıkan konu başlıkları; “sağlık, yoksulluk, bakım, refah ve çocuk” olarak tespit edilmiştir. Dolayısıyla uluslararası literatürde incelenen sosyal politika sorun alanları ile Türkiye arasında belirgin bir farklılık ortaya çıktığı ifade edilebilir. Sadece yoksulluk konusu ortak bir inceleme alanı olarak kesişmiştir (Öcal ve Herand, 2020).

Çalışma ve Toplum Dergisi

2004 yılında Birleşik Metal-İş sendikasının desteğiyle yayın hayatına başlayan Çalışma ve Toplum dergisinde ÇEEİ alanıyla ilgili makaleler ağırlıklı olarak yayınlanmakla birlikte, derginin önemli bir bölümü de Yargıtay kararlarına ayrılmaktadır. Bunun dışında, dergide Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Avrupa Adalet Divanı ve Almanya’daki çeşitli Federal Mahkeme kararlarına da yer

verilmektedir. Dergi kurumsal olarak bir üniversite ve kamu desteği olmadan 20 yıl gibi hiç de kısa sayılmayacak bir zaman diliminde sürekli yayınlanan akademik bir dergi olarak dikkati çekmektedir. Dergi ULAKBİM-TR Dizin, EBSCO ve Index Copernicus International'da taranmaktadır.

"Çalışma ve Toplum"un ilk sayısında Yayın Kurulu derginin ilgi alanını geleneksel anlamda çalışma ilişkileri konularından ziyade "her sayısında ekonomik gelişmeleri, çalışma yaşamını düzenleyen yasalara ilişkin gelişmeleri değerlendiren makaleler, karar incelemeleri, Yargıtay kararları ve federal mahkeme kararları"na yer verileceği şeklinde belirtmiştir (Çalışma ve Toplum, 2004: 1). Görüldüğü üzere hukuki konulara ayrı bir vurgu yapılmıştır. Burada ilginç olan "federal mahkeme kararları"nın da yer almasıdır. Hangi ülkenin "federal mahkeme kararları"nın aktarılacağı açıkça ifade edilmemekle birlikte bu ülkenin Almanya olduğu ilk sayı ve daha sonraki sayılardan anlaşılmaktadır. Alman Federal Mahkeme kararlarının yayınlanmasına neden ihtiyaç duyulduğu konusunda herhangi bir açıklama dergi tarafından yapılmamıştır. Türk çalışma hayatı için Alman Federal Mahkeme kararlarından ziyade Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) ve bir ölçüde Avrupa Adalet Divanının kararlarının incelenmesinin daha yararlı olacağı açıktır ancak bu mahkemelere Derginin yayınladığı "ilk söz"de herhangi bir atıfda bulunulmamıştır. Bunların kararlarına daha sonraki sayılarda yer verilmeye başlanılmıştır. Nitekim ikinci sayıdan itibaren Avrupa Adalet Divanı kararları yayınlanmaya başlanmış ancak AİHM kararlarının yayınlanmasına 2008'de ki 17. sayıyla başlanmıştır. Burada ilginç olan nokta Türkiye'yi doğrudan ilgilendiren AİHM kararlarının yayınına 17. sayıdan sonra yer verilmeye başlanırken, Avrupa Adalet Divanı kararlarına çok önceden yer verilmesidir. Bunun bir nedeni olarak Avrupa Adalet Divanı'nın önüne AİHM'e göre çalışma hayatını ilgilendiren çok da fazla başvurunun gelmesi düşünülebilir.

Derginin ilk sayısında yayıncı Birleşik Metal-İş Sendikası Genel Yönetim Kurulu tarafından da bir "sunuş" kaleme alınmıştır. Burada derginin "üreten, değer yaratan, yarattığı değerle toplumu ayakta tutanların dünyasında olup bitene ışık tutmak amacıyla yayın yaşamına" başladığının altı çizilmiştir (Birleşik Metal-İş, 2004: 1). "İlk Söz"den farklı olarak "Sunuş"da daha geniş olarak çalışma yaşamına ve topluma dair araştırmalardan da bahsedilmiştir. Bununla beraber "Sunuş" da yargı kararları ve karar incelemelerine "İlk Söz"dekine benzer bir vurgu yapılmıştır. Çalışma ilişkileri alanının emek ve kamu ayağı derginin odak noktasını oluşturacaktır. Yayıncının dergiden bir beklentisi de "uygulama ve üniversitenin bulunduğu ortak adres" olmasıdır (Birleşik Metal-İş, 2004: 1). Bu beklentinin ne derece karşılandığının cevabını yayıncıya bırakarak, derginin akademik boyutunun uygulayıcılara hitap etme boyutunu aştığını söylemek mümkün olmakla beraber dergide uygulamadan gelen çok sayıda yazarın da araştırmalarının yayımlandığı bir gerçektir.

Yöntem

Bu çalışmada Türkiye’de 2004 yılında yayın hayatına başlayan ve Birleşik Metal-İş Sendikası tarafından yayınlanan Çalışma ve Toplum dergisinde 2004’ten 2023 yılı sonuna kadar yayınlanmış bilimsel makaleler; konu, makale sayısı, yazarların kurumları ve ünvanları ile her sayıda yayımlanmış makale sayıları alt başlıkları altında incelenmiştir. Dergide bilimsel makalelere ek olarak, bilim insanları adına hatıra yazıları, önsöz, öndeyiş, Yargıtay, AİHM, Avrupa Adalet Divanı ve Alman Federal Mahkeme Kararları, karar incelemeleri, kitap incelemeleri ve kitap tanıtımları yayımlanmıştır. Dergide belirtilen dönemde bilimsel araştırma yöntemlerine dayalı olarak hazırlanmış 686 makale çalışmamızın konusunu oluşturmaktadır. Yayınlanan makalelerin konular itibarıyla dağılımını tespit edebilmek için makaleler çalışma ekonomisi, endüstri ilişkileri, sosyal politika, iş ve sosyal güvenlik hukuku, insan kaynakları yönetimi ve sosyal bilimlerde diğer konular olmak üzere sınıflandırılmıştır.

İşgücü piyasası, işsizlik, istihdam politikaları ve ücret gibi konular çalışma ekonomisi başlığı altında; sendikacılık, toplu iş sözleşmesi, grev gibi konular endüstri ilişkileri başlığı altında incelenmiştir. İş ve sosyal güvenlik hukuku altında mahkeme kararlarını inceleyen çalışmalar da konulmuştur. Bu konular ÇEEİ bölümlerinde yer alan anabilim dalları esas alınarak belirlenmiştir.

Konu sınıflandırmasına ek olarak makale yazarlarının çalıştıkları üniversiteler, akademik ünvanları ve makalelerin hangi yöntemle hazırlanmış olduğu konuları da çalışmamızda ele alınmıştır. Ünvan ve kurumlar sıralanırken üniversite dışındaki tüm kurumlar diğer kurumlar başlığı altında kategorize edilmiş, ünvanlar adayın mezun olduğu dereceye göre belirlenmiş ve doktora derecesine sahip yazarlar arasında öğretim üyesi ya da araştırma görevlisi ayrımı yapılmamıştır. Veriler bir Excel dosyası ile derlenmiş, hesaplama ve grafikler Excel programı ile oluşturulmuştur.

Bulgular

Çalışma ve Toplum dergisinde yayımlanmış makaleler incelendiğinde bu derginin ilgi alanına giren konuların ağırlıklı olarak üniversitelerin ÇEEİ bölümlerinde görevli olan bilim insanları tarafından yapıldığı görülmektedir. Dergide en az yayın kurulduğu yıl olan 2004 yılında 12 makale ve en çok yayın ise 2021 yılında 60 makale ile yapılmıştır. Bu durum, derginin zaman içinde önemli bir büyüme gösterdiğini ve akademisyenler ve diğer araştırmacılar tarafından saygın ve popüler bir dergi olarak kabul edildiğinin basit ama önemli bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Aşağıdaki tabloda yıl bazında ÇEEİ bölümlerinde aktif olarak çalışan yazarların sayıları verilmiştir.

Tablo1: Çalışma ve Toplum Dergisinde Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümünde Çalışan Yazar Sayıları

Yıl	Yazar Sayısı	Yıl	Yazar Sayısı
2004	6	2014	21
2005	9	2015	16
2006	5	2016	21
2007	12	2017	15
2008	15	2018	18
2009	14	2019	16
2010	16	2020	17
2011	14	2021	19
2012	9	2022	15
2013	14	2023	20

Dergide yayınlanan makale sayısına koşut olarak ÇEEİ bölümlerinde çalışan bilim insanlarının makale yayınlama sayısında da görece bir artış olmuştur. Çalışma ve Toplum dergisi sosyal bilimlerin her alanına açık olmakla birlikte esas itibarıyla dergiye ilgi gösterenlerin çoğunluğu ÇEEİ bölümlerinde görev yapan bilim insanlarıdır. İncelenmiş 686 makalenin 292 tanesi ÇEEİ bölümlerinde 2023 yılı sonu itibarıyla aktif çalışan akademisyenler tarafından kaleme alınmıştır. Bu alandan emekli olan ve lisansüstü çalışma yapanlar da bu rakama eklendiğinde sayının 292'nin üstüne çıkacağı açıktır. Tabii şunu da vurgulamak gerekir ki dergide ÇEEİ alanında uzmanlığı olan ama üniversitelerde çalışmayan yazarları da göz önüne aldığımızda dergide yer alan araştırmaların önemli bir bölümünün alan içinde faaliyet gösteren araştırmacı, uzman ve akademisyenlerden geldiği söylenebilir.

Tablo 2: Konularına Göre Yayın Sayıları

Konu	Makale Sayısı	Yüzde
Sosyal Politika	199	29,00
İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku	163	23,76
Endüstri İlişkileri	144	20,99
Çalışma Ekonomisi	108	15,74
Diğer (İktisat, Sosyoloji, Siyaset Bilimi)	53	7,72
İnsan Kaynakları Yönetimi	19	2,76
Toplam	686	100

Konulara göre bir tasnif yapıldığında sosyal politika alanında 199, iş ve sosyal güvenlik hukuku alanında 163, endüstri ilişkileri alanında 144, çalışma ekonomisi alanında 108, diğer alanlarda ise 53, insan kaynakları yönetimi (İKY) alanında 19 makale yayımlanmıştır. Yayın sayısına göre en çok araştırma sosyal politika en az

araştırma ise İKY alanında yapılmıştır. İkinci en çok yayın iş ve sosyal güvenlik hukuku alanında yapılmıştır. İlginç olan bölüme adını veren 'çalışma ekonomisi' ve 'endüstri ilişkileri' alanlarının dergide yayın çokluğu bakımından üçüncü ve dördüncü sırada yer almasıdır. Özellikle bölümün başat adı olan çalışma ekonomisi konuları Çalışma ve Toplum dergisinde kendilerine göreceli olarak az yer bulmaktadır.

Çalışma ve Toplum dergisine, incelenen dönem itibarıyla, 130 üniversite ve kurumdan toplam 926 yazar 686 makale ile katkı yapmıştır. Bu üniversiteler arasında Türkiye dışında yer alan 11 üniversite bulunmaktadır. En çok katkı yapan ilk 20 üniversitenin listesi Tablo 3'te gösterilmiştir. Bu üniversitelerin önemli bir kısmından gelen yayınlar ÇEEİ bölümü öğretim üyelerince yapılmıştır.

Tablo 3: Yayınların Yazarlarının Bağlı Olduğu Üniversiteler⁷ ve Diğer Kurumlar (İlk Yirmi Kurum)

Kurum Adı	ÇEEİ Bölümü	Kuruluş Yılı	Yazar Sayısı	Yüzde
Kocaeli Üniversitesi	Var	1992	71	7,66
İstanbul Üniversitesi	Var	1933	59	6,37
Dokuz Eylül Üniversitesi	Var	1982	46	4,96
Anadolu Üniversitesi	Var	1982	42	4,5
Marmara Üniversitesi	Var	1982	41	4,42
Ankara Üniversitesi	Var	1946	38	4,10
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	Var	1992	26	2,80
Pamukkale Üniversitesi	Var	1992	24	2,59
Bursa Uludağ Üniversitesi	Var	1975	19	2,05
Akdeniz Üniversitesi	Var	1982	15	1,6
Sakarya Üniversitesi	Var	1992	15	1,6
İstanbul Bilgi Üniversitesi	Yok	1996	13	1,4
Gazi Üniversitesi ⁸	Var	1926	12	1,29
İstanbul Teknik Üniversitesi	Yok	1773	12	1,29
Kadir Has Üniversitesi	Yok	1997	12	1,29
Işık Üniversitesi	Yok	1996	11	1,18
Mersin Üniversitesi	Var	1992	11	1,18
Yıldız Teknik Üniversitesi	Yok	1992	10	1,07
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	Var	1992	10	1,07
Diğer Kurumlar	---	---	147	15,87
			926	100

⁷ 10 makaleye kadar katkı veren kurumlar dikkate alınmıştır.

⁸ Gazi Üniversitesi'nde yer alan ÇEEİ Bölümü, 2018 yılında üniversitenin bölünmesiyle birlikte yeni kurulan Ankara Hacı Bayram Veli (AHBV) Üniversitesi bünyesine alınmıştır.

Listeye bakıldığında 147 yazar ile diğer kurum ve kuruluşların ön plana çıktığı görülmektedir. % 15,87 ile en büyük payı diğer kurumlar başlığı altındaki yazar grubu almıştır. Bu sayının yüksek olmasının nedeni; lisansüstü öğrencilerin katkı yaptığı makalelerinin fazlalığıdır.⁹ Bunlara ek olarak sendikalar ile kamu kurum ve kuruluşlarından çalışmaları dergide yayınlananlar da bu başlık altında sayılmıştır. En çok katkı yapan üniversitenin Kocaeli Üniversitesi olduğu görülmektedir. Bu üniversite 71 yazar ile %7,66'lık katkı yapmıştır. Derginin kuruluş aşamasında yer alan bazı öğretim üyeleri ile yayın kurulunda bu üniversitede çalışan öğretim üyelerinin yer almasının Kocaeli Üniversitesi ÇEEİ bölümünde bu dergiye yönelik farkındalığın artmasına yol açtığını, bunun da Kocaeli Üniversitesi kaynaklı makale sayının yüksekliğinde etkili olduğunu söylemek mümkündür. Tablo 3'de görüldüğü üzere en çok yayının yapıldığı ilk 20 üniversiteye bakıldığında bunların önemli bir kısmının (14 tanesi) ÇEEİ bölümlerinin olduğu üniversiteler olduğu fark edilecektir. Bu bağlamda ÇEEİ bölümlerinin olduğu üniversitelerin dergiye katkı yapma oranı diğer üniversitelere göre fazladır.

Tablo 4: Türkiye Dışındaki Üniversitelerden Yapılan Yayınların Yazarlarının Bağlı Olduğu Üniversiteler

Kurum Adı	Yazar Sayısı	Yazarların Uyuşu
Amsterdam University	2	Hollanda
Duy Tan University	2	T.C.
Jawaharlal Nehru University	2	Hindistan
Central European University	1	T.C.
Cyprus West University	1	T.C.
Oxford University	1	T.C.
Panthéon-Sorbonne University	1	T.C.
Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn	1	T.C.
Singapur National University	1	T.C.
Universtiy College Dublin	1	T.C.
Washington University	1	T.C.

Her ne kadar 11 farklı yurtdışı okul adresli yayın yapılmış olsa da Türkiye dışındaki üniversitelerden katkı yapan yazarların ise büyük bir çoğunluğu bu okullarda çalışan ya da ziyaretçi bilim insanı pozisyonunda bulunan Türk bilim insanlarıdır. Ayrıca dergide incelenen makaleler arasında toplam 18 İngilizce yayın yapıldığı tespit edilmiştir. Toplam yayın sayısı içinde bu rakam % 2,62'ye tekabül

⁹ Lisansüstü öğrencilerinin makalelerini bağlı oldukları üniversitelerin kapsamına almamamızın nedeni ÇEEİ bölümlerinde sürekli görev yapan akademisyenlerinden hareketle bölümlerin Çalışma ve Toplum dergisine yaptıkları katkıyı daha net olarak ortaya koymaktır.

etmektedir. Mevcut haliyle ulusal dergi niteliği baskın olan Çalışma ve Toplum'un uluslararası niteliğinin arttırılabilmesi için İngilizce yayınlar konusunda teşvik edici bir yayın politikasının geliştirilmesi düşünülebilir.

Dergide yayınlanan makalelere 926 yazar katkı yapmıştır. Yazarların dağılımına bakıldığında 196 Profesör, 124 Doçent, 352 Dr, 16 öğretim görevlisi, 81 araştırma görevlisi ile 157 lisansüstü öğrenci ya da üniversite dışı kurumlardan kişilerin katkı yaptığı tespit edilmiştir. Ayrıntılı veriler Tablo 5'de gösterilmiştir.

Tablo 5: Yıllara ve Unvanlara Göre Makale Sayıları

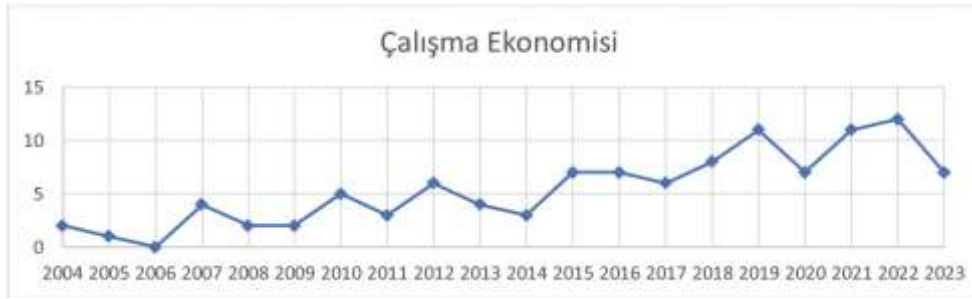
Yıl	Profesör	Doçent	Dr.	Öğr. Gör.	Arş. Gör.	Lisans
2004	6	1	3	0	0	3
2005	7	4	4	0	0	2
2006	5	6	6	0	0	5
2007	9	0	4	0	1	10
2008	8	2	12	0	2	6
2009	5	3	9	0	8	2
2010	8	4	13	2	4	7
2011	8	4	21	1	4	4
2012	5	3	13	0	0	10
2013	12	9	26	1	0	5
2014	9	9	16	0	1	17
2015	7	4	21	1	1	7
2016	5	9	17	3	7	1
2017	7	6	23	0	11	3
2018	7	9	23	2	13	8
2019	26	13	17	0	12	12
2020	8	19	25	3	5	15
2021	12	7	44	1	8	16
2022	19	8	29	2	4	9
2023	23	4	26	0	0	15
Toplam	196	124	352	16	81	157

Profesör, Doçent ve Dr. unvanlı akademisyenler arasında beklendiği gibi en çok yayını Dr. unvanlı araştırmacılar yapmaktadır, zira bunların akademik yükselme beklentileri olduğundan yayın yapma zorunlulukları bulunmaktadır. En çok yayının bu grup tarafından yapılıyor olması doçentlik unvanı alabilmek için gerekli yayın

koşullarını ve puanlarını karşılamak bu grubun bilimsel çalışmalara önem verme zorunluluğundan kaynaklanmaktadır. Özellikle de Doçentlik sınavı Dr. ünvanlı akademisyenleri yayın yapmaya zorlamaktadır. Bu unvan grubundan sonra en çok yayın yapan ikinci grup ise profesörlerdir. Burada iki nedenden söz edilebilir; birincisi profesörlerin yapmış oldukları bireysel çalışmalar, ikincisi ise lisansüstü, genellikle de danışmanı oldukları doktora tez öğrencileri ile yapılan çalışmalardır. Bu grubu da sırasıyla lisans mezunları, doçentler, araştırma görevlileri ve öğretim görevlileri takip etmektedir. Lisans mezunlarının yayın sayısında üçüncü sırada yer almaları ise dergide birçok sendika uzmanı, teknokrat ve bürokrat gibi üniversite dışından yazarların çalışmalarının yayınlanmasının bir sonucudur. Bu aynı zamanda dergiye sadece bilim insanlarının değil, alan içinde uygulamada yer alan uzmanların da ilgi gösterdiğinin bir göstergesidir. Dr. ve Profesör ünvanlı öğretim üyeleriyle karşılaştırıldığında Doçent ünvanlı grup Çalışma ve Toplum dergisinde göreceli olarak az yayın yapmaktadır. Profesörlüğe atanmanın merkezi bir değerlendirmeye tabi tutulmaması ve her üniversitenin kendi ölçütlerini kendisinin belirleyerek bazı üniversitelerin en üst akademik unvana yükseltmede adayları yayın yapmaya teşvik edecek veya zorlayacak politikalar veya ölçütler uygulamaması Doçentlerin göreceli olarak dergide daha az yayın yapmasının bir nedeni olarak düşünülebilir.

Konu olarak makalelerin dağılımı da her bir konu bakımından yıllara göre değişik eğilimler göstermektedir.

Grafik 1. Çalışma Ekonomisi Alanında Yapılan Yayınlar

Çalışma ekonomisi alanında yapılan yayınların işsizlik, istihdam ve ücretler üzerinde yoğunlaştığı ve nicel araştırma teknikleriyle ya da veriye dayalı çalışmalar olduğu görülmektedir. Kuruluşundan günümüze çalışma ekonomisi alanlarında yapılan yayın sayısı 2023 yılı hariç inişli çıkışlı bir seyir ile yükselme eğiliminde olmuştur. 2022 yılında bu alanda 12 makale ile en çok yayının yapıldığı yıl olmuştur. Grafik Türkiye'de çalışma ekonomisi alanında yapılan yayınların arttığını ve nicel analiz yöntemleriyle yapılan çalışmalara yönelik bir eğilim içinde olduğunu ifade etmektedir. Dünyada çalışma ekonomisi alanında yapılan çalışmaların nitel yöntemlerden ziyade veriye dayalı ekonometrik analizler ve modellemeler ile yapıldığı dikkate alındığında Türkiye bu başlık altında yapılan yayınlarında zaman

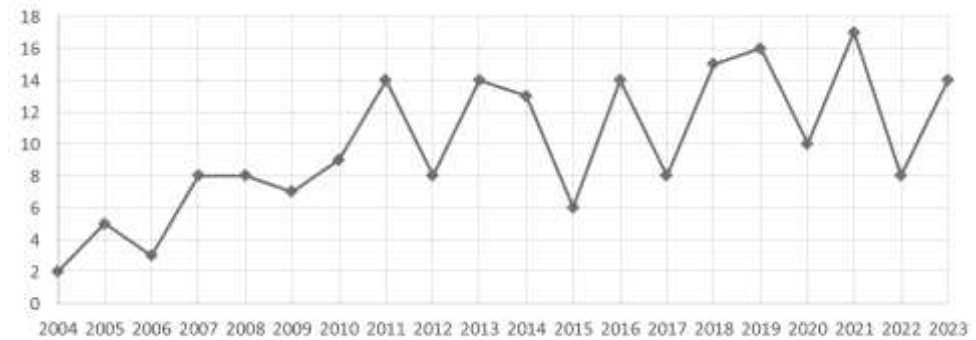
içerisinde dünya ile uyumlu hale geldiği ya da bu yönde bir çabanın gösterildiği söylenebilir.

Grafik 2: Endüstri İlişkileri Alanında Yapılan Yayınlar

Endüstri ilişkileri alanında yapılan çalışmalar sırasıyla sendikacılık, toplu çalışma ilişkilerinin sosyolojik analizi, grevler ve bireysel iş ilişkileri alanlarında gerçekleştirilmiş araştırmalardan oluşmaktadır. Bu konuda yapılan çalışmalarda da inişli çıkışlı bir seyir gözlemlenmiş olmakla birlikte genel eğilim artış yönünde olmaktadır. Bu durum hem endüstri ilişkilerine olan ilginin artmış olması hem de dergide yayınlanan makale sayısının artışı ile açıklanabilir. Özellikle 2018 yılından sonra bir sıçrama olduğu görülmektedir.

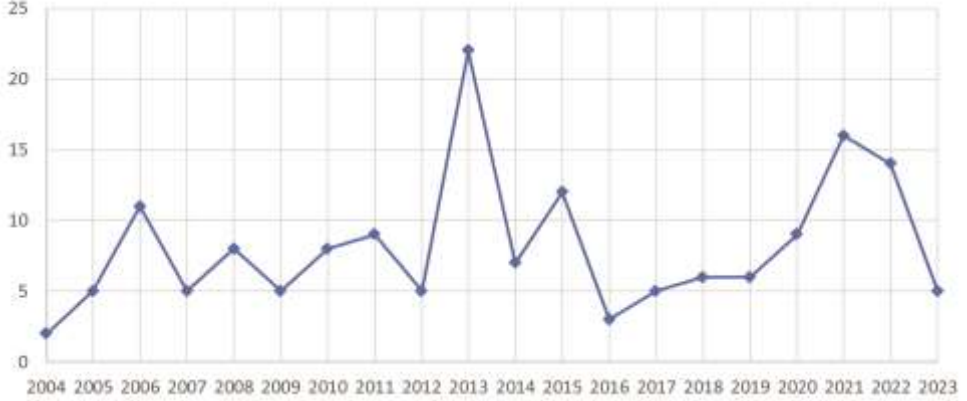
Grafik 3. Sosyal Politika Alanında Yapılan Yayınlar

Sosyal politika alanında yapılan yayınlarda da inişli çıkışlı olmakla birlikte bir yükselme eğilimi olduğu görülmektedir. Türkiye'nin Avrupa Birliğine adaylık sürecinde öne çıkan sosyal politikayla ilgili konular üzerinde incelemelerin artmış olması, ÇEEİ bölümlerinin olmadığı üniversitelerde sosyal politika lisansüstü

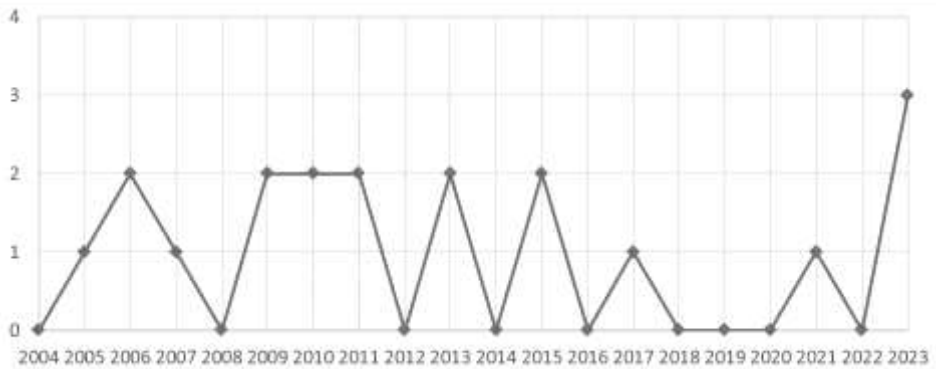
programlarının açılmış olması ve diğer sosyal bilim bölümlerinde çalışanların bu alanda yayınlar yapmaya başlamış olmalarının sosyal politika alanında yapılan çalışmalara olan ilginin bir nedeni olabileceği değerlendirilmiştir.

Grafik 4. İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Alanında Yapılan Yayınlar

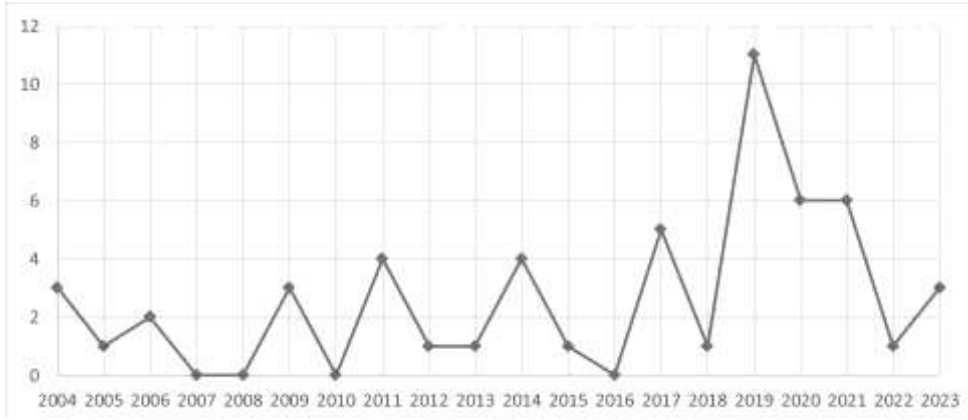
İş hukuku ve sosyal güvenlik hukuku alanında yapılan yayınlar incelendiğinde 2013 yılında ciddi bir sıçrama olduğu görülecektir. Bunun temel nedeni, 2012 yılında yasalaşan 6356 sayılı kanun ile 6331 sayılı kanunlarla ilgili değerlendirmeleri içeren çalışmaların dergide yayınlanmış olmasıdır. Son yıllarda görülen düşüş eğilimi ise iş hukuku ve sosyal güvenlik hukuku alanında hukuki düzenlemelerin istikrar kazandığı, sorunlu alanlarla ilgili içtihadın yerleştiği, dolayısıyla değerlendirme yapılacak hukuki sorunların azalmasının bir yansıması olabilir. Buna ek olarak iş hukuku ve sosyal güvenlik hukuku araştırmacılarının çalışmalarını hukuk odaklı dergilere gönderme eğilimine girmiş olma ihtimali de yabana atılmamalıdır.

Grafik 5. İnsan Kaynakları Yönetimi Alanında Yapılan Yayınlar

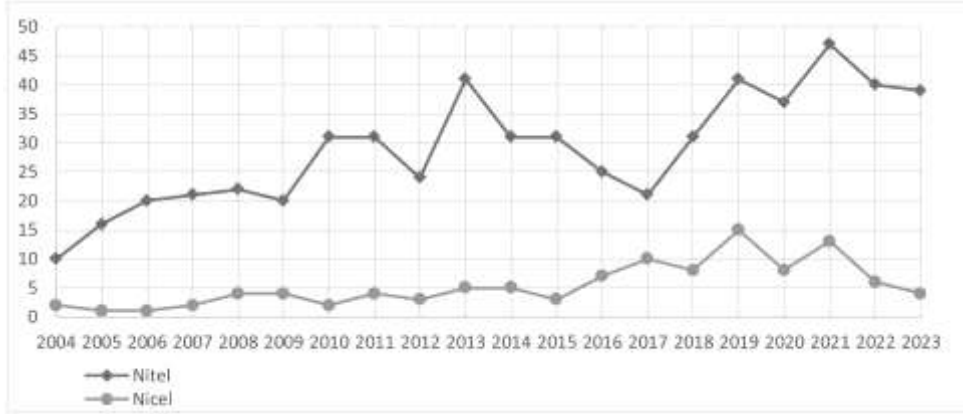

Çalışma ve Toplum dergisi bir sendika tarafından çıkartılmaktadır. Dolayısıyla yayınların çoğunun özellikle endüstri ilişkileri ve iş hukuku gibi konularda olması beklenir. Ancak dergide az da olsa İKY kapsamında yayınlar da yapılmıştır. Örneğin kariyer, işsizlik kaygısı, çalışanların takibi, mobbing gibi İKY konularını inceleyen yayınlar dergide yer almıştır. Grafik incelendiğinde İKY konularının dergide çok inişli çıkışlı bir seyir izlediği görülecektir. Bununla birlikte 2022’den 2023 yılına geçerken bu alanda ciddi bir sıçrama olduğu tespit edilmiştir. Endüstri ilişkilerinde ortaya çıkan dönüşümlerin dünyada ve Türkiye’de İKY alanına yönelik ilgiyi arttırması bunun bir nedeni olabilir.

Grafik 6. Diğer Alanlarda Yapılan Yayınlar

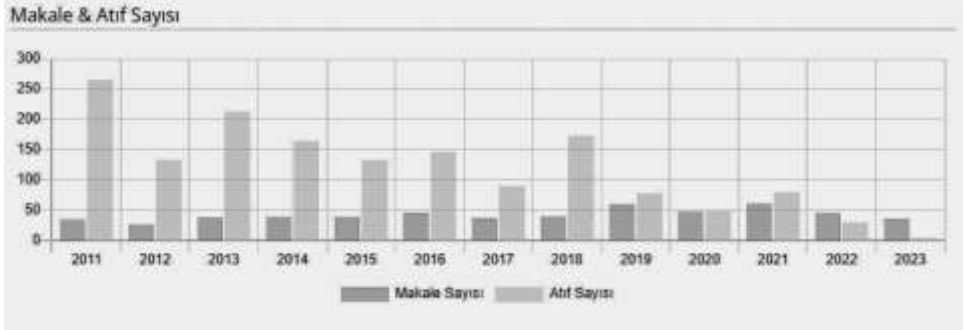

Diğer alanlar başlığı altında iktisat, siyaset bilimi ve sosyolojik analizler yer almaktadır. Çalışma ve Toplum dergisinde bu disiplinlerin bakış açısının egemen olduğu makaleler de yayınlanmaktadır. 686 yayın arasından 53 tanesi diğer sosyal bilim alanları başlığı altında sınıflandırılmıştır. Yukarıdaki grafikte de görüleceği üzere bu başlık altında yer alan yayınlarda 2019 itibariyle ani bir artış olduğu ancak izleyen yıllarda bunun tekrar azaldığı anlaşılmaktadır. Bu başlık altında siyaset felsefesi, iktisat ideolojisi, sınıf ve kimlik konuları üzerine yapılan çalışmalar örnek olarak sunulabilir.

Grafik 7. Araştırma Yöntemine Göre Yayın Grafiği

Çalışma ve Toplum dergisinde yayınlanmış makaleler büyük bir çoğunlukla nitel yöntemle yapılmış araştırmalar ya da ilgili akademik yazını inceleyen derleme çalışmalardan oluşmaktadır. Yayımlanan çalışmaların 579 tanesi nitel, 107 tanesi ise nicel araştırma yöntemleri ile yapılmış araştırmalara dayalıdır. Görüldüğü üzere dergideki yayınların yüzde 84,40'ı nitel yöntemler kullanarak araştırmalarını gerçekleştirmiştir. Bu çalışmalar arasında yöntem olarak sayısal yöntemlerin kullanıldığı çalışmalar nicel araştırma olarak değerlendirilmişken, nitel yöntem kullanan ve sadece hazır veriye dayalı çalışmalar nitel olarak değerlendirilmiştir. Bulgularımız çerçevesinde nicel araştırmaların çoğunun, çalışma ekonomisi konusuyla ilgili olduğu söylenebilir. İktisat biliminin yoğun bir şekilde nicelleştiğini dikkate aldığımızda çalışma ekonomisi araştırmalarının en çok nicel yöntem kullanan alan olması sürpriz değildir.

Dergi yazarlarının özellikle ABD ve İngiltere kaynaklı alan dergilerinden farklı olarak nicel yöntemlere uzak durduğu görülmektedir ancak bu durum Türkiye'de yayınlanan ÇEEİ alanına özgü dergilerde genel olarak da karşımıza çıkmaktadır. Nicel veri ya da araştırma yöntemlerine dayalı çalışma sayısının sınırlı kalmasının temel nedeni olarak bölümlerde verilen lisansüstü derslerde nicel yöntemlerin çok da öne çıkmamasından kaynaklanıyor olabilir. Bu konuda bir öneri getiren ve Türkiye'de ÇEEİ alanında hazırlanmış Doktora tezlerini ayrıntılı bir şekilde incelemiş Bingöl (2020:1521) özellikle doktora tezlerinde temel ekonometrik yöntemlerin yaygınlaştırılması amacıyla bölümlerin müfredatında bilimsel araştırma yöntemlerine ek olarak, temel ekonometri ve ileri ekonometri derslerinin yer almasının önemli olduğunu ifade etmiştir. Elbette nicel yöntemleri fetişleştirmeden ve onları sosyal bilim yapmanın yegâne yolu görme tuzağına da düşmeden ÇEEİ alanında nicel araştırmaların artırılması alanın bilimsellik niteliğine önemli bir katkı sağlayacaktır. Günümüzde büyük veri tabanlarının kullanıma sunulması, yapay zekaya dayalı makine öğrenmesi, derin öğrenme gibi yaklaşımların varlığı ÇEEİ alanı içinde yeni fırsatlar sunmaktadır.

Grafik 8: Çalışma ve Toplum Dergisinin Atıf Oranları (2011-2023)

Kaynak: ULAKBİM SBTV (2024)

[<https://search.trdizin.gov.tr/tr/dergi/detay/694/calisma-ve-toplum>] (15.06.2024)

Makale ve atıf incelemeleri ULAKBİM tarafından indekslenen dergiler için yapılmaktadır. Bu konuda ulaşılabilen veriye göre Çalışma ve Toplum dergisinin 2011 yılı itibarıyla yayın ve atıf sayıları incelendiğinde 2021 yılına kadar almış olduğu atıf sayısı, yapılan yayınların çok üzerinde görünmektedir. Bu gösterge derginin yayın etkisi oranının yüksek olduğunu göstermektedir. Yeni yayınlanan makalelerin, istisnai çığır açıcı çalışmalar hariç, yayın yılında veya takip eden yıl içinde atıf sayıları genelde azdır. Zaman geçtikçe atıflar artabilmektedir. 2022 ve 2023 yıllarındaki düşük atıflar bu durumdan kaynaklanmaktadır.

Grafik 9: Makale Başlıkları Kelime Bulutu (En çok Geçen 50 Kelime)

Kelime bulutunda öne çıkan; Türkiye, sosyal, çalışma, kadın, toplu, sendikal, işgücü ve emek gibi kavramlardır. Türkiye en çok kullanılan anahtar sözcük olarak ön plana çıkmıştır. Bu tespit, çalışmaların odağında ulusal incelemelerin olduğunu göstermektedir. Diğer anahtar sözcükler ise çalışma ilişkileri ve sosyal politika alanlarının inceleme konularına uygun konuların ağırlıklı olarak makalelerde ele

alındığını ve derginin çalışma/endüstri ilişkileri, sosyal politika ve iş hukuku ağırlıklı bir dergi olduğunu göstermektedir.

Değerlendirme ve Sonuç

Ülkemizde ÇEEİ alanında lisans ve lisansüstü düzeyde yaygın denebilecek öğretim ve araştırma faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Bu çerçevede ÇEEİ alanına yönelik akademik dergiler alan mensuplarının bilgi alışverişinde bulunmalarına, birbirlerinin çalışma ve araştırmalarını değerlendirmelerine ve eleştirmelerine imkân tanıyarak bilimsel bilginin üretilmesi ve paylaşılmasına katkı yapmaktadırlar. Akademik dergilerin bir bilimsel alanın kurumsallaşmasında sahip oldukları önemi düşündüğümüzde alanda kabul gören, itibar edilen dergilerin varlığı alandaki araştırmacıların ortak bir zemin üzerinde bulunmalarını ve çalışmalarını sürdürmelerini kolaylaştırmaktadır. Arkasında bir üniversite veya kamu desteği olmadan Birleşik Metal-İş sendikası tarafından 2004 yılından beri yayınlanan Çalışma ve Toplum dergisi ÇEEİ alanında ülkemizde faaliyet gösteren akademisyen ve uygulayıcılara incelemelerini hakem denetiminden geçmek koşuluyla yayınlama imkânı sunmaktadır. Alanda saygın bir yere sahip olan dergide yayınlanan makale ve çalışmaların incelenmesi bize Türkiye'de ÇEEİ alanının son yirmi yıldaki araştırma konularını ve bunların zaman içerisinde nasıl bir değişim gösterdiğini anlayabilmek açısından ipucu sunmaktadır. Elbette çalışmamızın bulguları sadece tek bir dergideki yayınların analizine dayandığı için genelleştirmek çok doğru olmamakla birlikte, derginin alanda sahip olduğu itibar ve uzun süredir yayın hayatında bulunması gibi faktörler göz önüne alındığında tespit edilen bulguların alanın Türkiye'deki durumu ve gelişimi hakkında bilgi sağladığının kabulü yanlış olmayacaktır.

Çalışma ve Toplum dergisindeki yazıların çoğunluğu ÇEEİ alanında çalışan akademisyen ve uygulayıcı olarak görev yapanlara aittir. En çok yayın sosyal politika konuları üzerinde yapılmıştır. Bunu takiben iş ve sosyal güvenlik hukuku, endüstri ilişkileri ve çalışma ekonomisi konuları gelmektedir. İKY konuları ise en az yayın yapılan alan olarak dikkati çekmektedir. İKY'nin kendisine dergide çok az yer bulması şaşırtıcı değildir, çünkü dergi kendisine gelen yayınları yönetim perspektifinden ziyade emek bakışı açısından değerlendiren bir yayın organıdır. Esas çarpıcı sonuç; geleneksel endüstri ilişkilerinin zayıflamasıyla alanda çalışan akademisyen ve uzmanların geniş anlamıyla sosyal politika konularına yönelmeye başlamalarıdır. Elbette sosyal politika, çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri birbirlerinden sert çizgilerle ayrılmış alanlar olmadığından iç içe geçme durumu da söz konusudur. Dergide en çok yayın yapılan ikinci alanın iş hukuku ve sosyal güvenlik hukuku olması da beklenen bir bulgudur, zira bu konular akademisyenler kadar, belki de onlardan daha fazla uygulayıcıların ilgisini çekmektedir. Bu da derginin kuruluş amacıyla bağdaşmaktadır. Dergide yayınlanan makale yazarlarının bağlı oldukları kurumlara baktığımızda üniversite dışı kurumların öne çıktığını

görmekteyiz ama bu husus daha önce de belirttiğimiz gibi lisansüstü öğrencileri öğrenim gördükleri üniversite kapsamında görmememizden kaynaklanmaktadır. Üniversite ve bölüm olarak yayın sıralamasına baktığımızda Kocaeli Üniversitesi ÇEEİ bölümü öne çıkmaktadır. Alanın Türkiye'de öncülere olan İstanbul Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi ise sırasıyla ikinci ve altıncı sırada yer almaktadır. Dergide en çok yayın yapan akademik grubu ise kariyerlerinin başında olan Dr. ünvanlılar oluşturmaktadır. Çalışma ve Toplum dergisi yazarları büyük oranda nitel yöntemler kullanarak çalışmalarını gerçekleştirmiştir. Ancak burada daha çok zaman alan ve gerçekleştirilmesi izinlere dayalı olan, derinlemesine örnek olay incelemesi gibi yöntemlerin azlığı dikkati çekmektedir.

Çalışma ve Toplum dergisinde yayınlanan makalelerin incelenmesi sonucunda ortaya çıkan en temel bulgu ÇEEİ alanının işçi (sendika)-işveren-devlet arasındaki ilişkileri inceleyen geleneksel endüstri ilişkileri konularından daha geniş bir çalışma ilişkileri alanına doğru evrildiği ve bu dönüşüm içinde sosyal politika konularının öne çıkmasıdır. Mesela kimlik gruplarıyla ve göçmenlerle ilgili araştırmaların dergide yayınlanması bu kapsamda dikkati çekmektedir. Bu anlamda Çalışma ve Toplum dergisi ve dergiye katkı yapan araştırmacılar ülkemiz çalışma ve toplumsal hayatında ortaya çıkan yeni gelişmelere duyarsız kalmamıştır. Ancak bu, derginin temel çekirdek konusu olarak kabul edebileceğimiz çalışma/endüstri ilişkileri konularının ihmal edilmesi şeklinde gerçekleşmemiştir. Başka bir ifadeyle derginin konu alanı genişlerken, çekirdek öz alanı muhafaza edilebilmiştir.

Extended Summary

Subjects related to work and employment have been academically researched in Türkiye for nearly a century. As is well-known, this field was initially established in Türkiye under the name "social politics," which was later changed to "labour economics and industrial relations." Today, while the department name "labour economics and industrial relations" remains in the Turkish higher education system, the primary focus of the department has shifted towards social policy and labour relations. Nevertheless, labour economics and industrial relations (LEIR), which generate knowledge on specific issues, share common values, and have periodicals along with regular activities such as congresses, symposiums, and conferences, have been institutionalized as an academic field in Türkiye. This is also noted in a significant book detailing the global evolution of the field (Kaufman, 2004: 489). Conversely, it is highlighted that there is no established and deep-rooted Industrial Relations intellectual tradition in most of the countries discussed in Kaufman's book. It has been asserted that Industrial Relations research in these countries is not worthy of examination beyond mere mention in footnotes (Ackers, 2005: 97). While Ackers' claim may apply to other nations, it is evident that Türkiye possesses a robust tradition and research field in social policy and industrial relations, with roots tracing back to the late 1930s. (Yıldırım ve Çalış, 2007; Taşçı, 2010; Yorgun, 2009; Koray, 2013; Makal, 2014; Cam, 2021).

Our research aims to uncover the primary problem areas and issues that social scientists in the field of LEIR focus on, based on articles published in the *Çalışma ve Toplum* (labour and society) journal. This approach allows us to present the academic trends and issues emerging in the field of LEIR in Türkiye through one of the leading journals in the discipline. There are a limited number of specialized academic journals in Türkiye that publish papers in the field of LEIR. An analysis of the papers published in these journals provides insights into the current state of the subject by identifying key concerns and problematic areas, as well as the direction in which the field is evolving. This paper examines 686 papers published between 2004 and 2023 in the *Çalışma ve Toplum* Journal, a prominent outlet in the field. The articles are reviewed annually, and the topics are classified under the headings of "labour economics," "industrial relations," "social policy," "labour and social security law," "human resources management," and "other social science topics." Based on our analysis of the papers published in the *Çalışma ve Toplum* journal, we have found that the intellectual foundation of the field of LEIR has shifted from traditional industrial relations to a broader domain of labour relations that encompasses social policy issues.

When examining the articles published in the *Çalışma ve Toplum* journal, it becomes evident that the topics of interest are primarily authored by social scientists from the LEIR department of various universities. The fewest articles published in the journal was 12 in 2004, the year of its founding, while the highest number was 60 in 2021. This serves as a straightforward yet significant indicator of the journal's substantial growth over time and its status as a respected and popular resource among academics and other researchers.

Parallel to the number of articles published in the journal, there has been a relative increase in the number of articles authored by scientists working in the department of LEIR. Although the *Çalışma ve Toplum* journal welcomes contributions from all fields of social sciences, the majority of those interested in the journal are scientists affiliated with departments of LEIR. As of the end of 2023, 292 of the 686 reviewed articles were written by academics actively engaged in departments of LEIR. It is evident that when including those who have retired from these departments and are pursuing postgraduate studies, the total will surpass 292. Furthermore, it should be emphasized that when considering authors in the journal who possess expertise in the field of LEIR but are not employed at universities, it can be suggested that a significant portion of the research in the journal originates from researchers, experts, and academics in the LEIR field.

When the published articles are categorized by subject, 199 articles were released in the field of social policy, 163 in labour and social security law, 144 in industrial relations, 108 in labour economics, 53 in other social science fields, and 19 in human resources management. Based on the number of publications, the most research was conducted in social policy, while the least was in HRM. The second highest number of publications was in labour and social security law.

Interestingly, “labour economics” and “industrial relations,” which are the namesake of the department, rank third and fourth in terms of publication numbers in the journal. Notably, labour economics issues, which are the dominant focus of the department, receive relatively little attention in the Çalışma ve Toplum journal.

The most fundamental finding that emerged from the examination of articles published in the Çalışma ve Toplum Journal is that the field of LEIR has evolved from traditional industrial relations issues, which focused on the relationships between workers (unions), employers, and the state, to a broader domain of labour relations. In this transformation, social policy issues have come to the forefront. For instance, the publication of research on identity groups and immigrants in the journal highlights this context. In this regard, the Çalışma ve Toplum journal and its contributing researchers have not remained indifferent to the new developments in Türkiye’s working and social life. However, this evolution did not manifest as a neglect of labour/industrial relations issues, which can be considered the journal's fundamental core subject. In other words, while the journal's subject area has expanded, its core focus has been preserved.

Beyan

Katkı Oranı Beyanı

Çalışmaya Erdem CAM birinci yazar, Engin YILDIRIM ikinci yazar olarak eşit düzeyde katkıda bulunmuştur.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Çalışmaya yaptığı katkılardan dolayı Sakarya Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Şuayyip ÇALIŞ’a ve bazı verilerin elde edilmesinde göstermiş olduğu destekten dolayı Çalışma ve Toplum dergisi Editörü Dr. Murat ÖZVERİ’ye teşekkür ederiz.

Çıkar Çatışması Beyanı

“Türkiye’de “Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri” Yayınlarının Gelişimi: Çalışma ve Toplum Dergisi Üzerinden Bir İnceleme’ başlıklı makalemizde herhangi bir kişi veya kurumla çıkar çatışması bulunmadığını beyan ederiz.

KAYNAKÇA

- Ackers, P. (2005). Between the Devil and the DeepBlueSea: Global IR History, the British tradition and the European Renaissance. *Comparative Labor Law and Policy Journal*, (27), 93-104.
- Aksoy, E., Çetrez, R. ve B. Çizmeçi (2009) Yönetim Alanında Türkiye'deki Akademisyenlerin Uluslararası Yayın Performansı: 2000-2006 Dönemine Bir Bakış. *17. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi*, 21-23 Mayıs 2009, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İşletme Bölümü.
- Aydın, M., Hisarlıoğlu, F. ve Yazgan, K. (2016) Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Akademisyenleri ve Alana Yönelik Yaklaşımları Üzerine Bir İnceleme: TRIP 2014 Sonuçları. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 12(48), 3-35.
- Aydın, M. ve Yazgan, K. (2011) Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Akademisyenleri Eğitim: Araştırma ve Uluslararası Politika Anketi - 2011. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 9(36), 3-44.
- Aydın, M. (2007) Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Akademisyenlerinin Bilimsel Araştırma ve Uygulamaları ile Disipline Bakış Açılımları ve Siyasi Tutumları Anketi. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 4(15), 1-31.
- Balcı, A., Cicioğlu, F. ve Kalkan, D. (2019) Türkiye'deki Uluslararası İlişkiler Akademisyenleri ve Bölümlerinin Akademik Etkilerinin Google Scholar Verilerinden Hareketle İncelenmesi. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 16(64), 57-75.
- Berkman, A. Ü. (2009) Türk Yönetim Yazını ve Türkiye'de Yönetim - Örgüt Alanının Gelişimi: 1990 Yılı Sonrası Nereden Nereye. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(1), 13-24.
- Bingöl, U. (2020) Türkiye'de Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Güncel Lisansüstü Programlarına Yönelik Nitel Bir İnceleme: 2008-2019 Yılları Arasındaki Doktora Tezlerinin Analizi. *Çalışma ve Toplum*, (3), 1501-1526.
- Birleşik Metal-İş Sendikası (2004) Sunuş. *Çalışma ve Toplum*, (1), 1.
- Cam, E. (2021) From social policy to labour economics and industrial relations in Turkey: a critical history of an academic discipline. *Labor History*, 62(2), 186-204.
- Çalışma ve Toplum (2004) İlk Söz. *Çalışma ve Toplum*, (1), 1.
- Cansun, Ş. & Arık, E. (2019) Türkiye Adresli Siyaset Bilimi Yayınlarının Bibliyometrik Analizi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 74 (3), 853-874.
- Casey, D. L. and McMillan, G. S. (2008) Identifying the 'Invisible Colleges' of the Industrial & Labor Relations Review: A Bibliometric Approach. *Industrial and Labor Relations Review*, 62(1), 126-132.
- Coşkun, R. (2009) "Yönetim ve Organizasyon" Ders Kitaplarında Biçim ve İdeoloji. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(1), 239-258.
- Coşkun, R. (2016) Kuramın Neliği Üzerine: Türkçe "Örgüt Kuramları" Kitaplarında Kuram Kavramı Çevresinde Tutarlılık Arayışı. *24. Ulusal Yönetim Organizasyon Kongresi*, 29-31 Mayıs 2016, İstanbul.

- Demir, H. ve Erigüç, G. (2018) Bibliyometrik Bir Analiz İle Yönetim Düşünce Sisteminin İncelenmesi. *İş ve İnsan Dergisi*, 5 (2), 91-114.
- Dirlik, S. (2016) Bakmak ya da Görmek: Türk Yönetim Yazınına İnceleyen Çalışmaların Seyri. *Yönetim ve Organizasyon Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 79-132.
- Fındıkoğlu, Z. F. (1948) Sosyalizm ve İçtimai Siyaset. *Sosyal Siyaset Konferansları* (1), 106-125.
- Irmak, S. (1945) Beveridge Planına Göre Sosyal Dayanışma. *Çalışma*, (1) 24-25.
- Karkin, N., & Gurses, F. (2022) An analysis of the public administration curricula in Turkey: Realities, expectations, and attitudes toward novel courses. *Teaching Public Administration*, 40(3), 366-387.
- Kataria, A., Kumar, S., Sureka, R. ve Gupta, B. (2020) Forty years of Employee Relations – The International Journal: a bibliometric overview. *Employee Relations*, 42(6), 1205-1230.
- Kaufman, B.E. (2004) The Global Evolution of Industrial Relations: Events, Ideas and the IIRA, Geneva: ILO.
- Keller, B. (2005) The Industrial Relations Field in Germany: An empirical and comparative analysis. Lewin D and B. E. Kaufman (Der.) *Advances in Industrial and Labor Relations*, Elsevier, 239-277.
- Kırdar, E. ve Benli, A. (2020) Sosyal Güvenlik Dergisi'nde Yayımlanan Makalelerin Bibliyometrik Analizi. *Sosyal Güvenlik Dergisi*, 10(1), 197-216.
- Kırkbeşoğlu, E. , Sözen, H. C. ve Kurt, E. (2016) Türkiye'de Örgüt Kuramı Çalışmalarının Bibliyometrik Profili: Atıf Ağlarının Dönemsel Karşılaştırması. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, (52), 109-136.
- Kim, D. ve Kim, K. (2018) Trend analyses of employment relations studies 1947-2014: Implication for future research strategy. *Presented in a Plenary Session at the 18th World Congress of International Labor and Employment Relations Association*, Seoul, South Korea.
- Koray, M. (2013) Akademik Alanda Sosyal Politika Nereye?. *Çalışma ve Toplum*, (36), 15-40.
- Makal, A. (2014) Türkiye'de Akademide Sosyal Politika Geleneğinin Doğuşu ve Gelişimi Üzerine Tarihsel Bir Yeniden Değerlendirme. *Çalışma ve Toplum*, (2), 17-30.
- McMillan, G. S. & Casey, D.L. (2007) Research Note: Identifying the Invisible Colleges of the British Journal of Industrial Relations: A Bibliometric and Social Network Approach. *British Journal of Industrial Relations*, 45(4), 815-828
- Mehmetçik, H. ve Hakses, H. (2023) Turkish IR Journals through a Bibliometric Lens. *All Azimuth*, 12(1), 61-84.
- Öcal, T. ve Herand, D. (2020) Sosyal Politika Üzerine Yazılmış Makalelerin Metin Madenciliğiyle Analizi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 18(2), 149-160.
- Önder, Ç. ve Erdil, S. E. (2015) Aynı kurumsal beklentilere tabi aktörlerin farklılaşan davranışları: Öğretim üyelerinin bilimsel yayın üretkenliklerinin üniversite, bölüm ve birey düzeyindeki yordayıcıları. *ODTÜ Gelişme Dergisi*, (42), 481-519.

- Özgüler, V.C. (2020) Türkiye'de Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Lisansüstü Tezlerinin "Sosyal Politika" Bağlamında Değerlendirilmesi. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, (78), 1-45.
- Özgüler, V.C. (2019) Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO). *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, (77), 235 - 285,
- Özkan, Y.; Altınsoy, A. ve Bingöl, U. (2017) Sosyal Güvenlik Konulu Makalelerin Nitel Analizi (2005-2015). *Çalışma Ekonomisi Seçme Yazılar*, 127-152.
- Taşçı, F. (2010) Türkiye'de Sosyal Politika Disiplininin Gelişimi Süreklilik ve Değişim. A. Başpınar ve & M. Şentürk (Ed.), *Süreklilik ve Değişim Arasında Düşünce ve Hayat*, Yedirenk, 191-212.
- Turgay, F. ve Çelik, A. (2023) 1940'larda Sosyal Politikanın "Fikir Mahfeli": Çalışma Dergisi (1945-1950). *Çalışma ve Toplum*, (4), 3073-3012.
- ULAKBİM SBTV (2024) [<https://search.trdizin.gov.tr/tr/dergi/detay/694/calisma-ve-toplum>] (15.07.2024)
- Üsdiken, B. ve Pasadeos, Y. (1992) Türkiye'de Yayımlanan Yönetimle İlgili Veri Temelli Makalelerde Yöntem. *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 19(2), 249-266.
- Üsdiken, B. ve Erden, Z. (2002) 1990'lı Yıllarda Türkiye'de Yönetim Alanı: Disiplinin Yapısı ve Yaklaşımlar. *Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 91-112.
- Üsdiken, B. ve Wasti, S. Arzu (2009) *Preaching, teaching and researching at the periphery: academic management literature in Turkey, 1970-1999. Organization Studies*, 30(10):1063-1082.
- Yıldırım, E. & Çalış, Ş. (2007, 26–28 July). Merit little more than footnotes? The development of industrial relations as an academic field in Turkey [Paper presentation]. *Industrial Relations in Europe Conference 2007 (IREC)*, Athens, Greece.
- Yorgun, S. (2009) Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümleri'nde Tez Konuları ve Paradigma Değişiklikleri. *Çalışma ve Toplum*, (20), 45-60.

